

Metaphoric Perceptions of Nulliparate Pregnancy Towards Vaginal Examination at Birth

Zümrüt Yılar Erkek^{1,a,*}, Ayşenur Kahraman^{1,b}, Birgül Temur^{2,c}

¹Department of Midwifery, Faculty of Health Sciences, Tokat Gaziosmanpaşa University, Tokat, Türkiye

²Department of Midwifery, Institute of Graduate Education, Tokat Gaziosmanpaşa University, Tokat, Türkiye

*Corresponding author

Research Article

History

Received: 20/03/2024

Accepted: 24/06/2024

ABSTRACT

The research was conducted to analyse the metaphorical perceptions of nulliparous pregnant women towards vaginal examination in labor. It was planned as a phenomenology research in a qualitative research approach. Research data: It was collected with a personal information form prepared by the researchers in line with the literature and the Metaphor Form for Vaginal Examination, which includes semi-structured questions. It was determined that 64.3% of the metaphors produced by the pregnant women were in the positive category and 64.3% of these categories constituted the necessary subcategory. It was determined that 35.7% of the pregnant women were in the negative category of metaphors, 21.4% of this category was in the scary and difficult subcategory, and 14.3% were in the stressful and embarrassing subcategory. In the study, it was determined that pregnant women's metaphorical perceptions of vaginal examination were mostly positive and necessary. In a small number of pregnant women, metaphors regarding vaginal examination were negative; They stated that they found vaginal examination scary, difficult, stressful and embarrassing. It is recommended that midwives, who have very important responsibilities in the management of the birth process, take into account women's feelings and experiences during vaginal examination and take an explanatory approach.

Keywords: Metaphor, Midwife, Nulliparous pregnant woman, Perception, Vaginal examination

Nullipar Gebelerin Travayda Vajinal Muayeneye Yönelik Metaforik Algıları

Süreç

Geliş: 20/03/2024

Kabul: 24/06/2024

Copyright

This work is licensed under Creative Commons Attribution 4.0 International License

Öz

Araştırma ile nullipar gebelerin travayda vajinal muayeneye yönelik metaforik algılarının analiz edilmesi amacıyla yapılmıştır. Nitel araştırma yaklaşımında olgubilim (fenomenoloji) araştırması olarak planlanmıştır. Araştırma verileri; araştırmacılar tarafından literatür doğrultusunda hazırlanan kişisel bilgi formu ve yarı yapılandırılmış soruyu içeren Vajinal Muayeneye Yönelik Metafor Formu ile toplanmıştır. Gebelerin %64,3'ünün ürettiği metaforların olumlu kategorisinde yer aldığı ve bu kategorilerin %64,3'ünde gerekli alt kategorisinin oluşturduğu belirlenmiştir. Gebelerin % 35,7'sinin metaforların olumsuz kategoride yer aldığı ve bu kategorinin %21,4'ünün korkutucu ve zor alt kategorisinde yer aldığı, %14,3'ünün ise stresli ve utandırıcı alt kategorisinde yer aldığı belirlenmiştir. Çalışmada gebelerin vajinal muayeneye ilişkin metaforik algılarının çoğunlukla olumlu ve gerekli olduğu belirlenmiştir. Gebelerin az bir kısmında ise vajinal muayeneye yönelik metaforların olumsuz olduğu; vajinal muayeneyi korkutucu, zor, stresli ve utandırıcı bulduklarını ifade etmişlerdir. Doğum sürecinin yönetiminde çok önemli sorumlulukları olan ebelerin, vajinal muayene sırasında kadınların duygularını ve deneyimlerini dikkate almaları ve açıklayıcı yaklaşımda bulunmaları önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Algı, Ebe, Metafor, Nullipar gebe, Vajinal muayene

^azyilar@hotmail.com

^b<https://orcid.org/0000-0002-0495-9003>

^ckahramanayse122@gmail.com

^d<https://orcid.org/0000-0001-8194-9776>

^ebirgul.ceymen@gmail.com ^f<https://orcid.org/0009-0004-9389-3027>

How to Cite: Erkek Yılar Z, Kahraman A, Temur B (2024) Metaphoric Perceptions of Nulliparate Pregnancy Towards Vaginal Examination at Birth, Journal of Health Sciences Institute, 9(2): 202-208

Giriş

Metafor etimolojik olarak Yunanca “meta” değiştirme ve “pherein” ise taşımak anlamında olan sözcüklerden oluşan “metapherein” kelimesinden gelmektedir (Levine, 2005). Türkçede “benzetme, eğretilme” anlamında kullanılırken, İngilizcede “metafor” (metaphor), eski Türkçede “mecaz”, Arapçada “istiare” kelimeleriyle karşılanmaktadır (Demir ve Karakaş Yıldırım, 2019). Metafor kavramı 1980 yılında ilk kez Lacoff ve Johnson tarafından “zihinsel metafor teorisi” ile ortaya çıkmıştır (Lakoff ve Johnson, 1980). Bu teoriye göre metafor (zihinsel imge); bir konunun, olayın, durumun ve özellikle soyut kavramların anlaşılması için özellikle tanıdık

nesnelere, olaylara, durumlara benzetmeler yapılarak açıklanmaya çalışılan bir araç olarak görülmektedir (Cerit, 2008; Küçük ve Demir, 2020; Yılmaz ve Özbek Güven, 2021). Başka bir ifadeyle, şiirsel ve sıradan dil kullanımından öte yana düşünce veya eylemlerin yerine kelimelerin kullanılmasını sağlayan bir araçtır. Ayrıca metafor kişilerin mecazlar yoluyla olayları, durumları, nesnelere veya kavramları açık veya kapalı bir şekilde ifade etmesidir (Yılmaz ve Özbek Güven, 2021).

Kültürlerarası miras olarak kabul edilen ebelik, anne ve bebeğin gebelik, doğum ve sonrası süreçte sağlığını devam ettirmeyi ve annenin sosyal hayatı ile kişisel kimliğini

dikkate alan holistik bir yaklaşım sunmayı amaçlayan bir felsefeye sahiptir. Bu felsefe içerisinde, doğumun fizyolojik gereksinimlerini yerine getirmek, kolaylaştırmak ve doğum sürecinde tıbbi girişimleri en az seviyeye indirmek temel amaçtır. Genellikle doğum sürecinde uygulanan girişimler göz önüne alındığında vajinal muayene en sık yapılan müdahaledir (Kahraman ve Şen Aytekin, 2022). Vajinal muayene kadınlar tarafından farklı obstetrik süreçlerde birçok kez deneyimlenmektedir. Doğum sürecinin izlenmesinde ise özellikle ebeler tarafından uygulanan ve gerekliliği tartışılmaz bir yöntemdir (Güneş, 2015). Doğum sürecinde vajinal muayene farklı parametrelerin değerlendirilmesinde kullanılmaktadır. Bu parametreler servikal silinme ve dilatasyon, fetal iniş ve pozisyon, amniyotik mayinin durumu ve kemik pelvisin ölçüleridir. Travayın takibinde vajinal muayene özellikle iki amaca hizmet etmektedir. Bunlardan birisi; doğumun normal gidişatı hakkında bilgi sahibi olmak ve anormal durumların erkenden tespit edilip maternal ve fetal mortaliteyi önlemektir. Vajinal muayene ile doğum eyleminin ilerleyişini gösteren işaretler gözden kaçırıldığında, gereksiz müdahaleler artabilmekte ve distosi gibi durumlara müdahalede geç kalınabilmektedir. Bununla birlikte doğum şeklini etkileyebilmekte ve doğumun normal doğasından uzaklaşarak sezaryenle doğum gerçekleşebilmektedir. Bu durumlar göz önünde bulundurulduğunda ebelerin vajinal muayene yapması oldukça önemlidir (Kahraman, Şen Aytekin ve Çetin, 2022).

Literatürde kadınların vajinal muayeneyi “yapılması gerekli, fakat hoşnut olunmayan, rahatsızlık, stres, utanç ve ağrı verici bir durum” olarak tanımladıkları belirtilmektedir. Bu uygulamanın hoyratça, aceleci, mahremiyetsiz ve kadının bilgilendirilmeden yapılması rahatsızlık hissedilmesine neden olabilmektedir (Güneş ve Karaçam, 2018). Bu durumun kadınların doğum deneyimlerini etkileyebileceği hatta doğum eyleminin travmatik hale gelmesinde aracı rolü olacağı düşünülmektedir. Bu gibi olumsuz sonuçlar ise kadınların doğum tercihlerini etkileyerek sezaryen doğumları tercih etmelerine neden olmaktadır. Bu bilgilerden yola çıkıldığında ilk kez gebe olan kadınların travayda vajinal muayene yönelik algısında ebelerin rolü oldukça önemlidir. Özellikle ilk vajinal muayene olacak gebelerin, bu eyleme ilişkin düşüncelerinin, duygularının ve tutumlarının ne yönde olduğunun belirlenmesi ve sağlık hizmeti sunan ebelerin bakımlarını bu doğrultuda planlamalarına ışık tutacaktır. Bu araştırma ile nullipar gebelerin travayda vajinal muayeneye yönelik metaforik algılarının analiz edilmesi amaçlanmaktadır. Bu doğrultuda araştırma soruları şu şekildedir:

Araştırmanın Soruları

1. İlk kez doğum yapan kadınların travayda vajinal muayeneye ilişkin metaforları nelerdir?
2. İlk kez doğum yapan kadınların travayda vajinal muayeneye ilişkin ürettikleri metaforlar ortak özellikleri bakımından hangi kategorilerden oluşmaktadır?

Materyal ve Yöntem

Araştırmanın türü

Bu çalışmanın temel amacı, ilk kez doğum yapan kadınların travayda vajinal muayeneye yönelik algılarını metaforlar aracılığıyla ortaya çıkarmaya çalışmaktır. Bu çalışma, nitel araştırma yaklaşımında olgubilim (fenomenoloji) araştırması olarak planlanmıştır. Olgubilim bireylerin bir olgu veya deneyime yükledikleri anlam veya bu yöndeki algılarını ortaya koymayı hedefler. Olgubilim, bir olayı ya da durumu bireylerin bakış açısına göre tanımlamayı veya anlamayı amaçlar. Bu yöntemde, araştırılan olguyla ilgili olarak ortaya atılan tanımlar kategorilere ayrılmaktadır (Kale ve Çiçek, 2015; Kocacıyık, 2016). Bu kategoriler, bireylerin ne düşündüklerini ortaya koymaya yardımcı olmaktadır.

Araştırmanın Evren ve Örneklemi

Araştırmanın evrenini, Orta Karadeniz Bölgesinde bir üniversite hastanesinin doğumhanesine 10 Ocak – 1 Mart 2023 tarih arasında doğum yapmak için başvuran gebeler oluşturmuştur. Araştırmanın çalışma grubunu belirlemede amaçlı örnekleme yöntemlerinden ölçüt örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Ölçüt örnekleme, önceden belirlenmiş bazı önem ölçütlerini karşılayan durumların seçilmesini içermektedir (Yıldırım ve Şimşek, 2011). Niteliksel araştırmalarda örneklem hacmi için veri doygunluk noktasına atıfta bulunulmuş olup genellikle 5 ya da 25 örneklem ile bu noktaya ulaşılabileceği ve bu sayının yeterli olabileceği ifade edilmektedir (Yıldırım ve Şimşek, 2011). Bu araştırmaya gönüllü olarak katılmayı kabul eden ve ilk kez doğum yapacak olan 31 gebe alınmıştır. Araştırmada 3 gebenin ürettiği metafor cümlesi metafor içermediğinden çalışma dışı bırakılmış olup, araştırma 28 katılımcı gebe ile tamamlanmıştır.

Araştırmaya; ilk kez ve miadında doğum yapacak, normal doğum sürecinde, Türkçe dili üzerine anlama, okuma ve konuşma yeterliliğine sahip ve çalışmaya katılmaya gönüllü olan gebeler araştırmaya dahil edilmiştir.

Veri Toplama Araçları

Araştırma verileri; araştırmacılar tarafından literatür doğrultusunda hazırlanan yarı yapılandırılmış sorunun kullanıldığı metafor formu ve kişisel bilgi formu ile toplanmıştır (Yanikkerem ve ark., 2009; Hassan ve ark. 2012; Yılar Erkek ve Özer, 2020; Çalış ve Özsoy, 2021).

Kişisel bilgi formu: Form gebelerin sosyo-demografik (yaş, meslek, eğitim durumu vb.) ve obstetrik (evlilik süresi, gebelik sayısı, doğuma yönelik bilgi alma durumu, gebeliği isteme durumu vb.) özelliklerini belirlemeye yönelik 15 sorudan oluşmuştur.

Vajinal muayeneye yönelik metafor formu: Formda cümle tamamlama kullanılmıştır. Vajinal muayeneyi nasıl algıladıklarını sorgulayan “Vajinal muayene..... Çünkü .....” cümlesini tamamlamaları istenmiştir.

Araştırmanın Uygulaması

Araştırmanın verileri 1 Ocak – 1 Mart 2023 tarih aralığında araştırmacılar tarafından yüz yüze görüşme tekniği ile toplanmıştır. Veri toplama sürecinde ilk olarak gebelerin doğumhaneye kabulü gerçekleştirilmiştir. Gebeler doğum eylemi için hazırlanırken araştırma hakkında bilgilendirilmişlerdir. Veriler toplanırken gebelerle travay odasında ilk vajinal muayenenin yapılmasından sonra görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Vajinal muayene sonrası gebeler sosyo-demografik ve obstetrik özellikleri içeren soruları yanıtlamış sonrasında ise vajinal muayeneyi nasıl algıladıklarını sorgulayan “Vajinal muayene..... Çünkü ..... ” cümlesini tamamlamışlardır. Travay odasında araştırmacı gebe ile travay odasında yalnız görüşmüştür. Veri toplama formunun doldurulması yaklaşık 8-10 dakika sürmüştür.

Verilerin Analizi

Araştırmada elde edilen metaforlar bir betimleme aracı olarak kullanıldığından verilerin analizinde nitel araştırma yaklaşımlarından içerik analizi kullanılmıştır. İçerik analizi verilerin tanımlanması, kodlanması ve kategorileştirilmesi sürecidir (Yıldırım ve Şimşek 2011). Araştırmanın analiz kısmında literatürde yapılan çalışmalarla ortak adımlar izlenmiş ve bu doğrultuda içerik analizinde elde edilen veriler beş aşamada değerlendirilmiştir (Teskerci ve ark., 2015). İlk aşama olan verilerin adlandırılması işlemi katılımcıların ürettikleri metaforlar bir liste haline getirilmiştir. İkinci olarak sınıflandırma aşamasına geçilmiştir. Sınıflandırma yapılırken katılımcıların ürettikleri her metaforun diğer metaforlarla ilişkisine bakılmış benzer olanlar ya da ortak özellik taşıyanlar listelenmiştir. Üçüncü aşamada metaforlara ilişkin kategoriler geliştirilmiştir. Araştırmacılar tarafından katılımcıların ürettikleri metaforlar tekrar tekrar okunarak gözden geçirilmiştir. Üretilen her metaforun konu ve kaynak açısından aralarındaki ilişkiye bakılmış ve metafor listesi oluşturulmuştur. Metafor listesine bakıldığında “olumlu ve olumsuz” olmak üzere 2 ana ve 3 alt toplamda 5 kategori belirlenmiştir. Dördüncü aşama olan geçerlilik ve güvenilirliğin hesaplanmasında oluşturulan 2 kategori altında toplanan metaforlar kavramsal kategoroyu temsil etme durumu açısından uzman görüşüne sunulmuştur. Ebelik alanında iki uzman akademisyenden görüş alınmıştır. Uzmanlardan alınan görüşlerle güvenilirliğin belirlenmesi amacıyla Cohen’s Kappa katsayısı hesaplanmıştır. Bu çalışmada uzmanlar arasında uyum katsayısı 0.78 olarak bulunmuştur ve bu uyum katsayısının iyi derecede olduğu yorumunu yapmak mümkündür (Kılıç, 2015). En son aşamada gebelerin en sık kullandıkları kelimeler görselleştirilmiştir. Bu işlem için kelime bulutundan yararlanılmıştır. Kelime Bulutu veya Etiket Bulutu, metin verilerinin etiketler biçimindeki görsel bir temsilidir; bunlar genellikle önemi boyutlarına ve renklerine göre görselleştirilen tek kelimelerdir. Araştırmada kelime bulutu oluşturmak için WordClouds (2017) sitesinden faydalanılmıştır (Tesseem ve ark.,2015) (Şekil 1.)

Resim 1. Gebelerin travayda vajinal muayeneye yönelik ürettikleri metaforların kelime bulutu
Figure 1. Word cloud of metaphors produced by pregnant women regarding vaginal examination during labor

Araştırmanın Etik Yönü

Araştırmaya başlanmadan önce Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi, Sosyal ve Beşeri Bilimler Araştırmaları Etik Kurulu'ndan 02.12.2022 tarih ve 235777 sayısı ile etik onay alınmıştır (Karar no: 16.49). Araştırmanın yürütüldüğü ilgili hastaneden uygulama izni alınmıştır. Gebeler veri toplama öncesinde araştırma hakkında bilgilendirilmiş ve araştırma formu üzerinden çalışmaya katılmayı gönüllü olarak kabul ettiklerine dair seçenek eklenmiş ve bu seçeneği işaretledikten sonra çalışmaya katılabilmişlerdir. Çalışma Helsinki Deklarasyonu prensiplerine de uygun olarak yürütülmüştür.

Bulgular ve Tartışma

Intrapartum vajinal muayene hem önemli bir değerlendirme aracı hem de doğum sırasında rutin müdahale olarak kabul edilir. Kadınlar için ciddi sıkıntı, utanç ve acıya neden olan, ayrıca modası geçmiş toplumsal cinsiyet rollerini güçlendiren bir müdahaledir. Yaygın ve sıklıkla bildirilen aşırı kullanımı göz önüne alındığında, kadınların vajinal muayeneye ilişkin görüşlerini anlamak, daha sonraki araştırmalara ve mevcut uygulamalara ışık tutmak açısından önemlidir. Bu doğrultuda nullipar gebelerin travayda vajinal muayeneye yönelik metaforik algılarının analiz edildiği çalışmada olumlu ve olumsuz iki temel kategori elde edilmiştir. Olumsuz kategori altında vajinal muayenenin “korkutucu ve zor” ile “stresli ve utandırıcı” ifadeleri; olumlu kategorinin altında ise “gerekli” ifadesi yer almaktadır. Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ) pozitif doğum deneyimi için intrapartum bakım önerilerinde yüksek kaliteli bakım ve olumlu sonuçlar için kadınların deneyimlerinin kritik öneme sahip olduğunu vurgulamaktadır. Ayrıca gebelerin yapılan muayene ve uygulamalarda uyumlu olmasında kadınların duyu ve düşüncelerinin son derece önemli olduğunu belirtmektedir (WHO, 2018; Yıldız, 2019).

Araştırmaya katılan gebelerin yaş ortalaması 24,75±3,4 ve %75'inin evlilik süresi 1-3 yıl arasındadır. Gebelerin %46,4'ü lisans ya da önlisans mezunu olup %60,7'si çalışmamakta, %53,6'sı ilçede yaşamakta, %75'i çekirdek aile yapısına sahip, %89,3'ünün sosyal güvencesi var ve %60,7'sinin geliri giderine denktir (Çizelge 1).

Çizelge 1. Gebelerin sosyodemografik özellikleri**Table 1.** Sociodemographic characteristics of pregnant women

Sosyo-demografik özellikler	X±SD	Min-Max
Yaş	24,75±3,4	21-31
	n	%
Evlilik süresi		
1 yıldan az	3	10,7
1-3 yıl arası	21	75
4-5 yıl	4	14,3
Eğitim durumu		
İlköğretim	3	10,7
Lise	12	42,9
Önlisans/lisans	13	46,4
Çalışma durumu		
Evet	11	39,3
Hayır	17	60,7
Sosyal güvence durumu		
Var	25	89,3
Yok	3	10,7
Gelir miktarını algılama durumu		
Geliri giderinden az	7	25
Geliri giderine denk	17	60,7
Geliri giderinden fazla	4	14,3
Yaşanılan yer		
Köy/Kasaba	4	14,3
İlçe	15	53,6
İl	9	32,1
Aile tipi		
Çekirdek aile	21	75
Geniş aile	7	25
Toplam	28	100

Araştırmaya katılan gebelerin %85,7'si doğuma yönelik bilgi aldığını, %82,1'i gebeliğinin planlı olduğunu, %92,9'u doğal yollarla gebe kaldığını belirtmiştir. Gebelerin çoğunluğu bebek sahibi olmaya yönelik düşüncesini aile olmaya geçiş olarak bildirmiş ve tamamı doğum eylemi sürecinde ebelerden alınan bakımdan memnun olduklarını ifade etmişlerdir. Gebelerin yarısı vajinal muayene öncesi korku yaşadığını ifade ederken, muayene sonrası %42,8'i aslında korkulacak bir işlem olmadığını ifade etmişlerdir (Çizelge 2). Çalışmada vajinal muayenenin "korkutucu ve zor" alt kategorisinde gebeler "Vajinal muayene korkutucu çünkü can acıtıcı bir işlemdir." örnek metaforunu kullanmışlardır. Literatürdeki çalışmalarda da kadınların vajinal muayeneye yönelik olumsuz duygularında benzer ifadeler yer almaktadır. Yılar Erkek ve Özer'in (2020) çalışmasında, rahatsızlık hissi, utanma ve korku duyguları; Demir ve Yeşiltepe Oskay'ın (2014) çalışmasında ağrı, utanma, stres ve korku hissi; Güneş ve Karaçam'ın (2018) çalışmasında korku ve acı hissi; Tan ve arkadaşlarının (2022) çalışmasında rahatsız olma (%64,2), korku (%54,2), utanma (%45) hissi gebeler tarafından daha çok yaşanan duygular olarak belirtilmiştir. Hassan ve arkadaşlarının (2012) çalışmasında ise "Sağlık personeli parmaklarını soktuğunda kendimi o kadar yorgun hissettim ki, ölecekmışim gibi hissettim! ... Muayene edilmekten hoşlanmıyorum; Şiddetli ağrı ve rahatsızlık hissettim" ifadesini kullanılmıştır.

Çizelge 2. Gebelerin obstetrik özellikleri**Table 2.** Obstetric characteristics of pregnant women

Obstetrik özellikler	n	%
Doğuma yönelik bilgi alma durumu		
Evet	4	14,3
Hayır	24	85,7
Gebeliğin planlanma durumu		
Evet	23	82,1
Hayır	5	17,9
Gebe kalma şekli		
Doğal yollarla	26	92,9
Yardımcı üreme teknikleri ile	2	7,1
Bebek sahibi olmaya yönelik düşünce		
Sorumluluk	6	21,4
Mutluluk	9	32,1
Aile olmaya geçiş	11	39,4
Huzur	2	7,1
Doğum eylemi sürecinde ebelerden alınan bakımdan memnun kalma durumu		
Memnunum	28	100
Memnun değilim	0	0
Travayda ilk vajinal muayene öncesi duygu durumu		
Korku	14	50
Endişe	3	10,7
Çekingenlik	2	7,1
Korku ve utanç	2	7,1
Diğer (Acı, belirsizlik, bir şey hissetmeme, merak, stres)	7	25,1
Travayda ilk vajinal muayene olduktan sonraki düşünce		
Ağrı	5	17,9
Korku	2	7,1
Korkulacak bir işlem değil	12	42,8
Rahatlama	8	28,6
Bir daha gebe kalmamak	1	3,6
Toplam	28	100

Gebelerin vajinal muayeneye yönelik ürettiği metaforların listesine çizelge 3'te; travayda vajinal muayeneye yönelik ürettiği metaforlar ve kategorilerine çizelge 4'te yer verilmiştir. Gebelerin %64,3'ünün ürettiği metaforların olumlu kategorisinde yer aldığı ve bu kategorilerin %64,3'ünde gerekli alt kategorisinin oluşturduğu belirlenmiştir. Gebelerin %35,7'sinin metaforların olumsuz kategoride yer aldığı ve bu kategorinin %21,4'ünün korkutucu ve zor alt kategorisinde yer aldığı, %14,3'ünün ise stresli ve utandırıcı alt kategorisinde yer aldığı belirlenmiştir. Araştırmada olumsuz kategorinin "stresli ve utandırıcı alt kategorisinde gebeler "Vajinal muayene utandırıcıdır çünkü başkasının perineme bakması beni rahatsız eder." metafor cümlesini kullanmışlardır. Literatürde; Teskereci ve arkadaşlarının (2020) çalışmasında kadınlar özel alanlarının açığa çıkmasından dolayı yaşadıkları utancı "...orada uzanıp bacaklarınızı açmak rahatsız edici, bence iğrenç."; "Sanki ilk düğün gecesi gibi, mahremiyetini başkasıyla paylaşmak gibi" ifadeleriyle açıklamışlardır. Yılar Erkek ve Özer'in (2020) çalışmasında; kadınların çoğunluğu muayene

olurken utandığını ve utanma nedenlerinin mahrem bölgelerini göstermekten kaynaklandığını; büyük çoğunluğu muayene sırasında rahatsızlık yaşadığını ve yaşadığı rahatsızlık duygusunun “stresli” bir uygulama olmasından kaynaklandığını belirtmişlerdir. Erbil ve arkadaşları (2008) çalışmalarında kadınlar mahrem organını göstermenin ve doktorun yaklaşımının rahatsızlık verdiğini, utanma, sıkıntı, korku, ağrı yaşadıklarını, sağlık çalışanlarından güler yüz, ilgi ve anlayış beklediklerini; Yanikkerem ve arkadaşları (2009) çalışmasında, kadınların yarısından fazlasının VM sırasında stres ve endişe hissettikleri ve kıyafetlerini çıkarttıkları için utandıkları belirtilmiştir. Literatürde ayrıca; kadınların çoğu, çocukluk

döneminden itibaren yaşamı boyunca örtmesi, saklaması, gizlemesi, koruması gereken genital organlarının muayenesi sırasında; anksiyete ve utanma hissinden, muayene olmaktan kaçınmaya kadar değişebilen travmatize etki yaşadıkları belirtilmektedir (Bekmezci ve Özkan, 2015; Güneş ve Karaçam, 2018). Çalışmalarda kadınların mahremiyetlerine bağlı olarak bu olumsuz durumu yaşadıkları görülmektedir. Bu noktada; vajinal muayene yapan sağlık profesyonellerinin dostluk kurarak, uygun mahremiyet ortamı oluşturarak, eğitim vererek ve gevşeme tekniklerini kullanarak, bir kadının hayatında iz bırakabilecek bu uygulamayı olumlu yönde değiştirebileceği düşünülmektedir.

Çizelge 3. Gebelerin vajinal muayeneye yönelik ürettiği metaforların listesi

Table 3. List of metaphors produced by pregnant women regarding vaginal examination

Metafor numarası	Üretilen metafor
1	Vajinal muayene çok zordur, çünkü göz korkutan bir muayenedir.
2	Vajinal muayene streslidir, çünkü utanç verici bir muayenedir
3	Vajinal muayene korkutucudur, çünkü utanç verici bulurum
4	Vajinal muayene korkutucudur, çünkü can acıtıcı bir işlemdir
5	Vajinal muayene utandırıcıdır, çünkü başkasının perineme bakması beni rahatsız eder
6	Vajinal muayene stresli bir işlemdir, çünkü muayene olurken acı yaşarım
7	Vajinal muayene streslidir, çünkü çok fazla can acıtır
8	Vajinal muayene gereklidir, çünkü açıklığımla ilgili bilgi verir
9	Vajinal muayene gereklidir, çünkü doğumda bilgi sağlar
10	Vajinal muayene gereklidir, çünkü doğumla ilgili bilgi verir
11	Vajinal muayene gereklidir, çünkü doğumun gidişatı hakkında bilgi verir
12	Vajinal muayene gereklidir, çünkü doğum hakkında yol gösterir
13	Vajinal muayene gereklidir, çünkü bize bilgi verir
14	Vajinal muayene gereklidir, çünkü bilgi verir
15	Vajinal muayene korkutucudur, çünkü can acıtıyor
16	Vajina muayene gereklidir, çünkü bebeğin ve benim sağlığım açısından bilgi sağlar
17	Vajinal muayene gereklidir, çünkü bilgi verir
18	Vajinal muayene gereklidir, çünkü bebeğin gelişini gözlemleriz
19	Vajinal muayene gereklidir, çünkü sağlıklı bir doğuma ön görüş sağlar
20	Vajinal muayene gereklidir, çünkü doğumla(açıklıkla) ilgili bilgi verir
21	Vajinal muayene gereklidir, çünkü bebeğin durumuyla ilgili bilgi verir
22	Vajinal muayene korkutucudur, çünkü ağrılı bir işlemdir
23	Vajinal muayene korkutucudur, çünkü canım acıyacak diye korktum
24	Vajinal muayene gereklidir, çünkü açıklık var mı yok mu bilgi verir
25	Vajinal muayene gereklidir, çünkü bilgi verir
26	Vajinal muayene gereklidir, çünkü doğuma ne kadar kaldığını bildirir
27	Vajinal muayene gereklidir, çünkü her şey yolunda mı bilmek için yapılıır
28	Vajinal muayene gereklidir, çünkü açıklık başka türlü anlaşılmaz

Çizelge 4. Gebelerin travayda vajinal muayeneye yönelik ürettiği metaforlar ve kategorileri

Table 4. Metaphors and categories produced by pregnant women regarding vaginal examination during labor

Kategori	n	%	Alt Kategoriler	n	%	Örnek metafor
Olumsuz	10	35,7	Korkutucu ve zor	6	21,4	Vajinal muayene korkutucu çünkü can acıtıcı bir işlemdir
			Stresli ve utandırıcı	4	14,3	Vajinal muayene utandırıcıdır çünkü başkasının perineme bakması beni rahatsız eder
Olumlu	18	64,3	Gerekli	18	64,3	Vajinal muayene gereklidir çünkü sağlıklı bir doğuma ön görüş sağlar

Jenkins ve arkadaşlarının (2023) meta-etnografik sentez çalışmalarında; vajinal muayene sürecinde kadınların aslında bir iç çatışma yaşadıklarını belirtmişlerdir. Doktorların otoritesine uyma ve saygı duyma yönündeki baskın kültürel gereklilikler, kadınların genellikle kendi duygularına bakmaksızın muayenelere uymak zorunda kaldıklarını ve bunun, ele aldıkları çalışmalardaki tüm kültürler için geçerli olduğunu ifade etmişlerdir. Bu çalışmada vajinal muayeneye yönelik belirlenen olumlu kategorinin alt kategorisi olarak "gerekli" ifadesi, örnek metafor olarak ise "Vajinal muayene gereklidir çünkü sağlıklı bir doğuma ön görüş sağlar." cümlesi belirlenmiştir. Çalışmadaki bu metafor cümlesi yukarıda Jenkins ve arkadaşlarının (2023) ifadesini destekler niteliktedir. Literatürde de benzer ifadeler yer almaktadır. Ying Lai ve Levy'nin (2002) çalışmasında "Ben buna katlanabilirim...başka çare yok, doğum böyledir" ifadesi yer almaktadır. Güneş ve Karaçam'ın (2018) çalışmasında kadınların vajinal muayene sırasında korku, acı ve çekinme hissettiklerini fakat vajinal muayeneyi bebeğin sağlığı için gerekli bir uygulama olarak gördüklerini bildirmişlerdir. Jenkins ve arkadaşları (2023) "kadınlar vajinal muayene deneyiminden muzdarip olmalarına rağmen doğumun bir parçası olmasından dolayı onu gerekli görmektedirler" ifadesini çalışmalarında dipnot olarak vermişlerdir. Teskereci ve arkadaşlarının (2020) çalışmasında bir gebenin açıklaması "Sırat köprüsünden geçmek gibidir, bunu geçmen gerektiğini biliyorsun; ama bunu geçmek seni rahatlatır ve sonra cennete ulaşırsın." şeklinde oldukça çarpıcıdır. Özellikle bu ifade kadınların vajinal muayene sırasındaki yaşadıkları sıkıntının aslında çok fazla olduğunu ama ödülün cennet olmasının onlara rahatlık verdiğini göstermektedir. Bu noktada uygulamanın temelinde yer alan ebeler başta olmak üzere sağlık profesyonellerine kadınların vajinal muayeneyi olumlu deneyimlemeleri açısından önemli görevler düşmektedir. Jenkins ve arkadaşları (2023) ebeler, biyomedikal söylemden kaynaklanan rutin ve ritüelleştirilmiş doğum uygulamalarını sorgulamak ve alternatif bir uygulama oluşturarak; kadınların kendi bireysel deneyimlerine ilişkin bilgilerini geri kazanmak için kadınların savunucusu rollerini vajinal muayene noktasında uygulamalıdır." şeklinde açıklama yapmışlardır.

Sonuç

Çalışmada gebelerin vajinal muayeneye ilişkin metaforik algılarının çoğunlukla olumlu ve gerekli olduğu belirlenmiştir. Gebelerin az bir kısmında ise vajinal muayeneye yönelik metaforların olumsuz olduğu; vajinal muayeneyi korkutucu, zor, stresli ve utandırıcı bulduklarını ifade etmişlerdir. Kadınlar için doğum, uzun süre hafızalarda kalabilen eşsiz deneyimdir. Bu deneyimin olumlu olması kadınların kendilerine olan güvenlerinin artmasına ve pozitif doğum deneyimi yaşamasına neden olabilmektedir. Bu nedenle doğum sürecinin yönetiminde çok önemli sorumlulukları olan ebelerin, vajinal muayene sırasında kadınların duygularını ve deneyimlerini dikkate

almaları ve açıklayıcı yaklaşımda bulunmaları önerilmektedir. Özellikle nullipar ve multipar gebelerin vajinal muayeneye ilişkin algılarının farklı örneklerde ve karma yöntemle derinlemesine görüşmeler yapılarak ortaya çıkarılması önerilmektedir.

Çıkar Çatışması Bildirimi

Çıkar çatışması bulunmamaktadır.

Finansal Destek

Bu çalışmada finansal destek alınmamıştır.

Teşekkür

Yazarlar çalışmaya katılarak destek veren gebelere içtenlikle teşekkür ederler

Kaynaklar

- Bekmezci, H., & Özkan, H. (2015). Ebelik uygulamalarında mahremiyetin önemi. Sağlık Bilimleri ve Meslekleri Dergisi, 2(1), 113-124. DOI: 10.17681/hsp.33830
- Cerit, Y. (2010). Öğrenci, öğretmen ve yöneticilerin müdür kavramı ile ilgili metaforlara ilişkin görüşleri. Eğitim ve Bilim, 33(147), 3-13.
- Çalış, G., & Özsoy, S. A. (2021). Evde doğumda metaforik bir bağlam: Doğum yaptıran kadınlar. Halk Sağlığı Hemşireliği Dergisi, 3(2), 120-132.
- Demir, S., & Yeşiltepe-Oskay, Ü. (2016). Jinekolojik muayene olan kadınların yaşadığı deneyimler ve sağlık profesyonelinin beklentileri. Kadın Sağlığı Hemşireliği Dergisi, 1(1), 68-79.
- Demir, C., & Yıldırım, Ö. K. (2019). Türkçede metaforlar ve metaforik anlatımlar. Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 21(4), 1085-1096. DOI: 10.32709/akusosbil.599335
- Erbil, N., Şenkuş, A., Sağlam, Y., & Ergül, N. (2008). Jinekolojik muayene öncesinde Türk kadınların anksiyete seviyeleri ve muayeneye ilişkin tutumlarının belirlenmesi. Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi, 5(1), 1-13.
- Güneş, G. (2015). Kadınlarda vajinal muayene sırasında rahatsızlık hissi, istismar öyküsü ve posttravmatik stres bozukluğunun incelenmesi (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Adnan Menderes Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü
- Güneş, G., & Karaçam, Z. (2018). Doğum sonu dönemdeki kadınların vajinal muayene deneyimleri: Nitel bir araştırma. Dokuz Eylül Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Elektronik Dergisi, 11(2), 87-95.
- Hassan, S. J., Sundby, J., Husseini, A., & Bjertness, E. (2012). The paradox of vaginal examination practice during normal childbirth: Palestinian women's feelings, opinions, knowledge and experiences. Reproductive Health, 9, 1-9. <http://www.reproductive-health-journal.com/content/9/1/16>
- Kahraman, A., Aytakin, M. Ş., & Çetin, Ö. (2022). Ebelik öğrencilerine vajinal tuşeyi öğretmeye yönelik kullanılan simülasyon yöntemlerinin etkinliği; Sistemik derleme. TOĞU Sağlık Bilimleri Dergisi, 2(1), 88-98.
- Kale, E., & Çiçek, Ü. (2015). Hemşirelerin kendi mesleklerine ilişkin metafor algıları. Sağlık ve Hemşirelik Yönetimi Dergisi, 2(3):142-151. doi:10.5222/SHYD.2015.142
- Kılıç, S. (2015). Kappa testi. Journal of mood disorders, 5(3), 142-144. DOI: 10.5455/jmood.20150920115439
- Kocabıyık, O.O. (2016). Olgubilim ve gömülü kuram: Bazı özellikler açısından karşılaştırma. Trakya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 6(1), 55-66.

- Küçük, S., Demir, K., & Uludaşdemir, D. (2020). Hastanede yatan yedi-on yedi yaş grubundaki çocuk ve ergenlerin hemşire algısına ilişkin metaforların belirlenmesi. *HEAD*, 17(1), 40-45. DOI: 10.5222/HEAD.2020.040
- Lakoff, G., Johnson M. (1980). *Metaphors we live by*. Chicago: University of Chicago Press.; p.3-7.
- Lai, C. Y., & Levy, V. (2002). Hong Kong Chinese women's experiences of vaginal examinations in labour. *Midwifery*, 18(4), 296-303. DOI: 10.1054/midw.2002.0326
- Levine, P. M. (2005). Metaphors and images of classrooms. *Kappa Delta Pi Record*, 41(4), 172-175. DOI: 10.1080/00228958.2005.10532066
- Tan, T., Çaltekin, S.G., & Başkaya, Y.H. (2022). Kadınların doğum sürecinde vajinal muayene ve elektronik fetal monitorizasyona yönelik deneyimleri. *Sakarya Üniversitesi Holistik Sağlık Dergisi*, 5(3), 289-300. DOI: 10.54803/sauhsd.1163570
- Teskerci, G., Sümen, A., Çiçek, S. N., & Özerli, A. N. (2019). Hemşirelik öğrencilerinin yabancı dil olarak İngilizceye ilişkin algıları: Bir metafor çalışması. *International Journal of Social Sciences and Education Research*, 5(3), 294-304. DOI: 10.24289/ijsser.572557
- Tessem, B., Bjørnstad, S., Chen, W., & Nyre, L. (2015). Word cloud visualisation of locative information. *Journal of location Based services*, 9(4), 254-272. DOI: 10.1080/17489725.2015.1118566
- Yılmaz, Ş., & Güven, G. Ö. (2021). Öğrenci hemşirelerin hemşire kavramına ilişkin metaforik algıları. *Avrasya Sağlık Bilimleri Dergisi*, 4(3), 170-178. DOI: 10.53493/avryasabd.871565
- World Health Organisation.WHO recommendations: Intrapartum care for a positive childbirth experience.Geneva: World Health Organization (2018). Licence: CC BY-NC-SA 3.0 IGO. <https://iris.who.int/bitstream/handle/10665/260178/9789241550215-eng.pdf?sequence=1> Erişim tarih: 25.01.24
- Yanikkerem, E., Özdemir, M., Bingol, H., Tatar, A., & Karadeniz, G. (2009). Women's attitudes and expectations regarding gynaecological examination. *Midwifery*, 25(5), 500-508. DOI: 10.1016/j.midw.2007.08.006
- Yıldırım, A., & Şimşek, H. (2011). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. 8. Baskı. Ankara: Seçkin Yayıncılık
- Yıldız, H. (2019). Pozitif doğum deneyimi için intrapartum bakım modeli: Dünya Sağlık Örgütü Önerileri. *Kocaeli Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*, 5(2), 98-105. DOI: 10.30934/kusbed.546900
- Yılar Erkek, Z. & Özer, S. (2020). Doğum sürecinde yapılan vajinal muayeneye ilişkin annelerin görüşleri. *Anadolu Hemşirelik ve Sağlık Bilimleri Dergisi*, 23(1), 9-16. DOI: 10.17049/ataunihem.457236